

**ĐỀ CƯƠNG GIỚI THIỆU, PHỔ BIẾN
LUẬT SỬA ĐỔI, BỔ SUNG MỘT SỐ ĐIỀU CỦA LUẬT MẶT TRẬN TỔ
QUỐC VIỆT NAM, LUẬT CÔNG ĐOÀN, LUẬT THANH NIÊN VÀ
LUẬT THỰC HIỆN DÂN CHỦ Ở CƠ SỞ**
*(Tài liệu dành cho Báo cáo viên pháp luật cấp tỉnh,
Tuyên truyền viên pháp luật cấp xã trên địa bàn tỉnh Điện Biên)*

Ngày 27/6/2025, Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam khóa XV, kỳ họp thứ 9 đã thông qua Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Luật Công đoàn, Luật Thanh niên và Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở (Luật số 97/2025/QH15). Luật có hiệu lực thi hành từ ngày 01/7/2025.

PHẦN I. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG

I. SỰ CẦN THIẾT BAN HÀNH LUẬT SỬA ĐỔI, BỔ SUNG MỘT SỐ ĐIỀU CỦA LUẬT MẶT TRẬN TỔ QUỐC VIỆT NAM, LUẬT CÔNG ĐOÀN, LUẬT THANH NIÊN VÀ LUẬT THỰC HIỆN DÂN CHỦ Ở CƠ SỞ

1. Cơ sở chính trị, pháp lý

- Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011) xác định “*Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là một bộ phận của hệ thống chính trị, là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân. Đảng Cộng sản Việt Nam vừa là thành viên vừa là người lãnh đạo Mặt trận*”.

- Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII đã xác định “*Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội làm nòng cốt để nhân dân làm chủ*”.

- Nghị quyết số 18/TW, ngày 25/10/2017 của Ban Chấp hành Trung ương khóa XII về một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp lại tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả xác định “*Tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả và phù hợp với thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa nhằm tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng; nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý của Nhà nước và chất lượng hoạt động của Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội; phát huy quyền làm chủ của Nhân dân*.”

- Kết luận số 121-KL/TW, ngày 25/01/2025 về tổng kết Nghị quyết số 18-NQ/TW, ngày 25/10/2017 của Ban Chấp hành Trung ương khóa XII “*Một số*

vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả”, phần II, điểm 1.3 nêu yêu cầu *“Tiếp tục tập trung nghiên cứu, hoàn thiện mô hình tổng thể tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị đáp ứng yêu cầu phát triển trong kỷ nguyên mới, bảo đảm nâng cao năng lực lãnh đạo, cầm quyền của Đảng; hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước, quản trị quốc gia; chất lượng giám sát, phản biện xã hội, phát huy quyền làm chủ của Nhân dân... Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị-xã hội tập trung cho cơ sở, gắn bó với đoàn viên, hội viên, khắc phục hành chính hoá hoạt động, công chức hoá cán bộ, đáp ứng yêu cầu công tác vận động quần chúng của Đảng...”*.

- Kết luận số 126-KL/TW ngày 14/02/2025 của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về một số nội dung, nhiệm vụ tiếp tục sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị năm 2025 xác định nhiệm vụ *“Nghiên cứu định hướng tiếp tục sắp xếp lại các tổ chức chính trị - xã hội, Hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ về trực thuộc Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (đồng bộ với cơ cấu tổ chức đảng hiện nay) và đề xuất chủ trương sửa đổi, bổ sung các quy định pháp luật, quy định của Đảng có liên quan báo cáo Bộ Chính trị trong Quý III/2025”*.

- Kết luận số 127-KL/TW ngày 28/02/2025 của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về triển khai nghiên cứu, đề xuất tiếp tục sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, yêu cầu: *“Xây dựng đề án sắp xếp, tinh gọn các cơ quan Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội, các Hội quần chúng ở Trung ương do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ (cấp Trung ương, cấp tỉnh và cấp xã) sau khi sáp nhập, hợp nhất, đồng thời giao Đảng ủy Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể Trung ương chủ trì, phối hợp với các cơ quan liên quan nghiên cứu sửa đổi, bổ sung các quy định, hướng dẫn liên quan đến việc sắp xếp, tinh gọn các cơ quan Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ (cấp Trung ương, cấp tỉnh và cấp xã), báo cáo Bộ Chính trị, Ban Bí thư xem xét theo thẩm quyền và hoàn thành chậm nhất 30/6/2025”*.

- Kết luận số 130-KL/TW ngày 14/3/2025 của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về chủ trương sắp xếp, tổ chức lại đơn vị hành chính (ĐVHC) các cấp và xây dựng mô hình tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp (cấp tỉnh và cấp cơ sở, không tổ chức cấp huyện).

- Kết luận số 131-KL/TW ngày 14/3/2025 của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về Đề án sắp xếp các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng được Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ vào Mặt trận Tổ quốc (MTTQ) Việt Nam.

- Kết luận số 138-KL/TW ngày 28/3/2025 của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về Đề án sắp xếp, tinh gọn cơ quan MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội,

các hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ (cấp Trung ương, cấp tỉnh và cấp xã).

- Nghị quyết số 60-NQ/TW ngày 12/4/2025 Hội nghị lần thứ 11 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII thống nhất về tổ chức Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội, hội quần chúng do Đảng, Nhà nước: *(1) Đồng ý chủ trương sắp xếp, tinh gọn hợp nhất cơ quan Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ ở cấp Trung ương, cấp tỉnh và cấp xã như Tờ trình và Đề án của Đảng ủy Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể Trung ương; việc sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy phải bảo đảm sâu sát cơ sở, địa bàn, chăm lo quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân và đoàn viên, hội viên của tổ chức mình. (2) Thống nhất chủ trương kết thúc hoạt động của công đoàn viên chức, công đoàn lực lượng vũ trang; giảm mức đóng góp công đoàn phí của đoàn viên công đoàn.*

- Hiến pháp năm 2013 có 6 điều quy định liên quan đến quyền, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc (MTTQ) Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức thành viên của Mặt trận, gồm Điều 9, Điều 10, Điều 84, Điều 96, Điều 101 và khoản 2 Điều 116. Căn cứ các quy định của Hiến pháp năm 2013, Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam được Quốc hội khoá XIII kỳ họp thứ 9 thông qua, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2016; Luật Công đoàn được Quốc hội khoá XV thông qua tại kỳ họp thứ 8, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/7/2025; Luật Thanh niên được Quốc hội khoá XIV thông qua tại kỳ họp thứ 9, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2021; Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở được Quốc hội khoá XV thông qua tại kỳ họp thứ 4, có hiệu lực từ ngày 01/7/ 2023 đã quy định cụ thể về vị trí, vai trò, nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức và hoạt động của MTTQ Việt Nam, tổ chức Công đoàn Việt Nam, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh.

- Hiện nay, Hiến pháp năm 2013 đã được sửa đổi, bổ sung một số điều liên quan trực tiếp tới tổ chức và hoạt động của MTTQ Việt Nam và chính quyền địa phương (đơn vị hành chính và tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp gồm cấp tỉnh và cấp xã). Các quy định này có tác động, ảnh hưởng trực tiếp tới một số quy định về tổ chức bộ máy trong Luật MTTQ Việt Nam, Luật Công đoàn, Luật Thanh niên, Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở. Do đó, để bảo đảm tính hợp Hiến, tính thống nhất, đồng bộ của hệ thống pháp luật, một số quy định của các Luật này cần nghiên cứu sửa đổi, bổ sung cùng với việc sửa đổi, bổ sung Hiến pháp; làm cơ sở pháp lý cho việc sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của MTTQ Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội, các Hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ.

2. Cơ sở thực tiễn

- Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam năm 2015 đã xác lập cơ sở pháp lý quan trọng để MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các tổ chức thành viên của Mặt trận tiếp tục củng cố, tăng cường vị thế, đổi mới nội dung, phương thức hoạt động; phát huy ngày càng tốt hơn vai trò tập hợp, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân, thực hiện dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội.

Qua 10 năm thi hành Luật, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã khẳng định vai trò quan trọng, tính chất liên minh chính trị, liên hiệp tự nguyện của MTTQ Việt Nam, khối liên minh chính trị không ngừng được mở rộng, tăng cường, công tác Mặt trận ngày càng đạt kết quả cao và toàn diện trên nhiều lĩnh vực, nhất là việc tham gia xây dựng và củng cố chính quyền nhân dân. Các hoạt động của Mặt trận và các tổ chức thành viên đã có những chuyển biến tích cực, chủ động, sáng tạo, thiết thực, đi vào chiều sâu, đáp ứng được nguyện vọng của các tầng lớp nhân dân, góp phần tích cực xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Bên cạnh những kết quả đạt được còn một số vấn đề đặt ra như:

Một là, tổ chức bộ máy của MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng chậm đổi mới; lực lượng và đội ngũ cán bộ tập trung ở trung ương, cấp tỉnh, cấp xã còn mỏng và chưa thực sự đáp ứng được yêu cầu của công tác Mặt trận phải gần dân, sát dân, gắn bó với dân. Trong một số hoạt động, một số thời điểm, việc phối hợp các tổ chức thành viên của Mặt trận chưa chặt chẽ, hoạt động của một số tổ chức thành viên Mặt trận còn đơn lẻ, độc lập theo hội viên, đoàn viên của tổ chức mình, chưa tạo sự kết nối đồng bộ và huy động được sức mạnh tổng hợp toàn diện.

Hai là, quy định còn có sự trùng lặp, giao thoa về chức năng, nhiệm vụ, trùng lặp về đối tượng, vận động tập hợp ở một số tổ chức Hội có lúc, có nơi chưa thực hiện sâu sát cơ sở, công tác nắm tình hình nhân dân chưa kịp thời.

Ba là, việc hiệp thương, phối hợp và thống nhất hành động của MTTQ Việt Nam với các tổ chức thành viên chưa rõ vai trò chủ trì và phối hợp, chưa rõ nguyên tắc thống nhất và phát huy sự chủ động, sáng tạo của mỗi tổ chức thành viên, còn một số nội dung hiệu quả chưa cao.

- Luật Công đoàn năm 2024 có 37 điều, 6 chương, có hiệu lực từ ngày 01/7/2025, trong đó có các điều quy định trực tiếp hệ thống tổ chức Công đoàn Việt Nam, như: khoản 2, 3 và 4 Điều 4, khoản 1 Điều 8 về hệ thống tổ chức của Công đoàn Việt Nam; Điều 13 về trình dự án luật, pháp lệnh, nghị quyết; khoản 2 Điều 14 về tham dự kỳ họp, phiên họp và hội nghị; Điều 29, Điều 32 về tài chính Công đoàn Việt Nam.... Các vấn đề bất cập, hạn chế trong tổ chức và hoạt động của Công đoàn đã được đánh giá trong quá trình xây dựng Luật Công đoàn năm 2024, đến nay Luật chưa có hiệu lực nhưng theo Đề án sắp xếp, tinh gọn cơ quan Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ (cấp Trung ương, cấp tỉnh và cấp xã)

đã được cấp có thẩm quyền thông qua, do đó các quy định này cần điều chỉnh cho phù hợp với mô hình, tổ chức bộ máy sau khi được sắp xếp.

- Luật Thanh niên số 57/2020/QH14 gồm 7 Chương, 41 Điều, trong đó có các quy định cụ thể về tổ chức của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và liên quan đến trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Sau 5 năm tổ chức thi hành, các quy định của Luật đã tạo điều kiện và thu hút cho tổ chức thanh niên, thế hệ thanh niên tham gia vào cuộc xây dựng, phát triển đất nước trong giai đoạn hiện nay, tạo cơ hội phát triển toàn diện, phát huy tính năng động, sáng tạo, xung kích, tình nguyện cho thế hệ thanh niên. Bên cạnh đó, nhiệm vụ quản lý nhà nước của các bộ, ngành và địa phương về thanh niên đã đi vào nền nếp; tổ chức, bộ máy quản lý nhà nước về thanh niên các cấp tiếp tục kiện toàn. Các tổ chức và trách nhiệm của mỗi tổ chức thanh niên được ghi nhận đầy đủ trong Luật, tạo cơ sở pháp lý phát huy vai trò, nhiệm vụ trong đoàn kết, tập hợp thanh niên, đại diện chăm lo, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của thanh niên; phát huy vai trò của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tuy nhiên, đến nay, khi thực hiện sắp xếp, tổ chức lại các tổ chức chính trị- xã hội về trực thuộc MTTQ Việt Nam, tổ chức và hoạt động thống nhất trong MTTQ thì một số quy định về nhiệm vụ của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tại Luật cần có sự điều chỉnh để bảo đảm phù hợp, thống nhất với các nguyên tắc tổ chức và hoạt động trong MTTQ Việt Nam.

- Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở năm 2022, gồm 6 Chương, 91 điều, trong đó có quy định thực hiện dân chủ ở cơ quan, đơn vị; quy định về vai trò, trách nhiệm của tổ chức Công đoàn trong thực hiện dân chủ ở cơ quan, đơn vị và trách nhiệm của các cấp, các ngành, người hoạt động không chuyên trách tại cấp xã. Qua hơn một năm triển khai thực hiện (từ 01/7/2023 đến nay), các tổ chức công đoàn trong cơ quan, đơn vị đã kịp thời nắm bắt và triển khai các quy định mới của Luật, đề xuất việc sửa đổi, bổ sung quy chế thực hiện dân chủ ở cơ sở, kiện toàn tổ chức và tăng cường hoạt động của Ban Thanh tra nhân dân; phối hợp tổ chức thành công các Hội nghị cán bộ, công chức, viên chức, người lao động; đổi mới phương thức hoạt động để phát huy quyền của cán bộ, công chức, viên chức, người lao động thực hiện dân chủ trong cơ quan, đơn vị ngày càng thực chất hơn, bảo đảm các quyền được tiếp cận thông tin, được bàn, quyết định và thực hiện quyết định của tập thể, được tham gia ý kiến đóng góp ý kiến vào các vấn đề quan trọng của cơ quan, đơn vị... Tuy nhiên, trước yêu cầu thực hiện chủ trương kết thúc hoạt động của công đoàn viên chức, công đoàn lực lượng vũ trang, chủ trương sắp xếp, tổ chức lại chính quyền địa phương hai cấp gồm cấp tỉnh và cấp xã, về chủ trương kết thúc việc sử dụng người hoạt động không chuyên trách ở cấp xã đã tác động trực tiếp tới một số quy định có liên quan tới tổ chức và hoạt động của một số tổ chức, cá nhân trong Luật, cần được rà soát,

nghiên cứu để kịp thời điều chỉnh, bảo đảm phù hợp với các chủ trương của Đảng và thống nhất, đồng bộ với đổi mới về tổ chức công đoàn.

- Hiện nay, xuất phát từ yêu cầu sắp xếp, tinh gọn cơ quan MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ theo Kết luận số 126-KL/TW ngày 14/02/2025, Kết luận 127-KL/TW và các văn bản liên quan. Trên cơ sở đó, Đảng ủy MTTQ, các đoàn thể Trung ương đã chủ động rà soát các văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến tổ chức bộ máy của MTTQ Việt Nam và các đoàn thể Trung ương sau sắp xếp và đề xuất sửa đổi, bổ sung một số quy định của Hiến pháp năm 2013; Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Luật Công đoàn, Luật Thanh niên, Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở và một số văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan đến tổ chức bộ máy sau sắp xếp, tinh gọn. Qua rà soát, nghiên cứu cho thấy, một số quy định liên quan đến tổ chức bộ máy quy định trong Luật MTTQ Việt Nam, Luật Công đoàn, Luật Thanh niên, Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở cần phải sửa đổi, bổ sung kịp thời để bảo đảm:

Thứ nhất, thể chế hóa đầy đủ, chính xác, phù hợp các nội dung đổi mới về tổ chức và hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các Hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ theo Đề án đã được Hội nghị lần thứ 11 Ban Chấp hành trung ương Đảng khóa XIII thông qua tại Nghị quyết số 60-NQ/TW ngày 12/4/2025, trong đó tập trung sửa đổi, bổ sung quy định về vị trí, vai trò, nguyên tắc tổ chức và hoạt động, mối quan hệ trực thuộc và tính độc lập tương đối của các tổ chức chính trị - xã hội, các tổ chức thành viên trong MTTQ Việt Nam sau sắp xếp; về tổ chức của MTTQ tương ứng với mô hình chính quyền địa phương 2 cấp..., tạo cơ sở pháp lý thống nhất, đồng bộ cho tổ chức và hoạt động của MTTQ Việt Nam sau sắp xếp, tinh gọn bộ máy.

Thứ hai, cụ thể hóa đầy đủ nội dung mới được sửa đổi, bổ sung của Hiến pháp năm 2013 (sửa đổi, bổ sung Điều 9, Điều 10, Điều 84 về tổ chức của MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị- xã hội và các thành viên của Mặt trận) và tổ chức của chính quyền địa phương (từ Điều 110 đến Điều 114 về sắp xếp đơn vị hành chính và tổ chức chính quyền địa phương cấp tỉnh, cấp xã); bảo đảm thống nhất, đồng bộ với các quy định của Luật Tổ chức chính quyền địa phương (sửa đổi) và các luật về tổ chức bộ máy có quy định liên quan đến MTTQ Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội được Quốc hội khóa XV thông qua tại Kỳ họp thứ 9.

Thứ ba, kịp thời giải quyết những vấn đề tồn tại, hạn chế trong thực tiễn; tính cấp bách liên quan đến tổ chức bộ máy của MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ.

Vì vậy, việc xây dựng Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Luật Công đoàn, Luật Thanh niên và Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở là rất cần thiết góp phần tạo lập cơ sở pháp lý đầy đủ nhằm nâng cao vai trò, vị thế chủ trì của Mặt trận Tổ quốc và phát huy vai trò phối hợp, chủ động, sáng tạo các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng, nhà nước giao nhiệm vụ và các tổ chức thành viên khác của Mặt trận trong hiệp thương dân chủ, thống nhất hành động, phát huy sức mạnh tổng hợp toàn diện trong thực hiện quyền, trách nhiệm của MTTQ Việt Nam.

II. MỤC TIÊU, QUAN ĐIỂM CHỈ ĐẠO

1. Mục tiêu

Việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Luật Công đoàn, Luật Thanh niên và Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở để bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng; thể chế hóa đầy đủ các quan điểm chỉ đạo của Đảng tại Cương lĩnh chính trị, các văn kiện Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng, các Kết luận của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về tiếp tục sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, nhất là Đề án sắp xếp, hợp nhất các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ vào Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã được thông qua tại Nghị quyết số 60-NQ/TW ngày 12/4/2025 Hội nghị lần thứ 11 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII.

2. Quan điểm chỉ đạo

Một là, Bám sát và cụ thể hóa đầy đủ quy định của Hiến pháp năm 2013 (sửa đổi, bổ sung tại Nghị quyết số 203/2025/QH15) liên quan trực tiếp tới MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và tổ chức chính quyền địa phương;

Hai là, Kế thừa các quy định hiện hành còn phù hợp với thực tiễn, tập trung sửa đổi, bổ sung một số điều cần thiết gắn với yêu cầu đổi mới tổ chức bộ máy của MTTQ Việt Nam, bảo đảm tổ chức của MTTQ Việt Nam tương ứng với tổ chức đơn vị hành chính và chính quyền địa phương 2 cấp gồm cấp tỉnh và cấp xã, được tổ chức tinh gọn, hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả và thống nhất, thông suốt từ Trung ương đến cơ sở.

PHẦN II. GIỚI THIỆU VĂN BẢN

I. Bố cục

Luật số 97/2025/QH15 gồm 05 Điều như sau:

Điều 1. Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam

Điều 2. Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Công đoàn

Điều 3. Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thanh niên

Điều 4. Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở

Điều 5. Điều khoản thi hành

II. Một số nội dung sửa đổi, bổ sung

Luật số 97/2025/QH15 tập trung sửa đổi, bổ sung một số điều của 4 Luật có liên quan trực tiếp đến vị trí, vai trò, chức năng, quyền và trách nhiệm, tổ chức bộ máy và nguyên tắc tổ chức, hoạt động của MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các Hội quần chúng được Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ; trong đó thể hiện rõ mối quan hệ “**trực thuộc**” MTTQ Việt Nam, các nguyên tắc hiệp thương dân chủ, phối hợp và thống nhất hành động do MTTQ Việt Nam chủ trì. Luật bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ với các luật khác có liên quan đến quyền, trách nhiệm của MTTQ Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các tổ chức thành viên khác của Mặt trận. Nội dung cơ bản của Luật số 97/2025/QH15, như sau:

1. Về sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam

Tại Điều 1 của Luật đã sửa đổi, bổ sung 11/41 điều của Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (gồm: Điều 1, Điều 4, Điều 5, Điều 6, Điều 16, Điều 18, Điều 20, Điều 25, Điều 26, Điều 32, Điều 33) với một số nội dung cơ bản như sau:

- Cụ thể hóa đầy đủ, chính xác quy định tại khoản 1 Điều 9 Hiến pháp năm 2013 (đã được sửa đổi, bổ sung) về vị trí, chức năng, quyền và trách nhiệm của MTTQ Việt Nam. Điều 1 Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam được sửa đổi, bổ sung như sau: “*Kế thừa vai trò lịch sử của Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, lãnh đạo, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là tổ chức liên minh chính trị, liên hiệp tự nguyện của tổ chức chính trị, các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội và các cá nhân tiêu biểu trong các giai cấp, tầng lớp xã hội, dân tộc, tôn giáo, người Việt Nam định cư ở nước ngoài.*”

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là bộ phận của hệ thống chính trị của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân; tập hợp, phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc; thể hiện ý chí, nguyện vọng và phát huy quyền làm chủ của Nhân dân; đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân; thực hiện dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội; giám sát, phản biện xã hội; phản ánh ý kiến, kiến nghị của Nhân dân đến các cơ quan nhà nước; tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước, hoạt động đối ngoại nhân dân góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.”

- Tiếp tục khẳng định nguyên tắc hiệp thương dân chủ, phối hợp và thống nhất hành động là đặc trưng trong tổ chức và hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, đồng thời nhấn mạnh vị trí, vai trò trung tâm, chủ trì của Ủy ban MTTQ Việt Nam, vai trò phối hợp và phát huy tính chủ động, sáng tạo của các tổ chức chính trị - xã hội và các tổ chức thành viên của MTTQ Việt Nam, khoản 3 Điều 4 được sửa đổi, bổ sung như sau: “3. Các tổ chức chính trị - xã hội cùng với các tổ chức thành viên

khác của Mặt trận hiệp thương dân chủ, phối hợp và thống nhất hành động do Mặt trận Tổ quốc Việt Nam chủ trì, đồng thời phát huy tính chủ động, sáng tạo của mỗi tổ chức thành viên.

Khi phối hợp và thống nhất hành động, các tổ chức thành viên của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thực hiện theo Hiến pháp, pháp luật, Điều lệ Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và điều lệ của mỗi tổ chức”.

- Cụ thể hoá đầy đủ quy định tại khoản 2 Điều 9 Hiến pháp năm 2013 (đã được sửa đổi, bổ sung) về mối quan hệ “**trực thuộc**” Mặt trận Tổ quốc Việt Nam của các tổ chức chính trị - xã hội, các Hội quần chúng do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ, khoản 2 Điều 5 quy định sau: “ Các tổ chức chính trị - xã hội (gồm Công đoàn Việt Nam, Hội Nông dân Việt Nam, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam, Hội Cựu chiến binh Việt Nam) và các hội quần chúng do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ **trực thuộc** Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, được tổ chức và hoạt động thống nhất trong Mặt trận Tổ quốc Việt Nam”.

- Điều chỉnh hệ thống tổ chức của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam ở địa phương theo tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp, nhằm bảo đảm phù hợp với quy định tại Điều 110 Hiến pháp 2013 (đã được sửa đổi, bổ sung) và thống nhất với Điều 1 Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025 (sửa đổi). Theo đó, khoản 2 Điều 6 được sửa đổi, bổ sung như sau “Ở địa phương có Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh, thành phố (sau đây gọi chung là cấp tỉnh), Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam xã, phường, đặc khu (sau đây gọi chung là cấp xã). Ở mỗi cấp có Ban Thường trực Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.

Tổ chức, nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam do Điều lệ Mặt trận Tổ quốc Việt Nam quy định.”.

- Điều chỉnh thẩm quyền của Ủy ban MTTQ Việt Nam cấp tỉnh, cấp xã khi không còn cấp huyện trong một số nhiệm vụ, như: giao Ủy ban MTTQ Việt Nam cấp tỉnh, cấp xã có trách nhiệm tổ chức tiếp xúc cử tri của Đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân (khoản 2 Điều 16); quy định chung Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cử bào chữa viên nhân dân (khoản 2 Điều 18); giao Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp tỉnh chủ trì lựa chọn, giới thiệu người đủ điều kiện, tiêu chuẩn để Hội đồng nhân dân cấp tỉnh bầu làm Hội thẩm nhân dân Tòa án nhân dân cấp tỉnh và Tòa án nhân dân khu vực (khoản 2 Điều 20).

- Điều chỉnh vai trò của Ủy ban MTTQ Việt Nam trong *chủ trì và thống nhất với các tổ chức chính trị - xã hội* thực hiện hoạt động giám sát, phản biện xã hội để phù hợp với tính chất trực thuộc và nguyên tắc hiệp thương dân chủ, phối hợp và thống nhất hành động do MTTQ Việt Nam chủ trì (khoản 1 Điều 25, khoản 3 Điều 26, khoản 1 Điều 32).

2. Về sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Công đoàn

Tại Điều 2 của Luật đã sửa đổi, bổ sung 8/37 điều của Luật Công đoàn (gồm: Điều 1, Điều 4, Điều 8, Điều 14, Điều 19, Điều 29, Điều 31, Điều 32) với một số nội dung cơ bản như sau:

- Bảo đảm cụ thể hóa đầy đủ quy định tại Điều 10 Hiến pháp năm 2013 (đã được sửa đổi, bổ sung) về vị trí, vai trò, mối quan hệ “trực thuộc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam” của Công đoàn Việt Nam, về quyền và trách nhiệm của Công đoàn trong đại diện, chăm lo và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng cho đoàn viên công đoàn và người lao động, khẳng định Công đoàn là “*đại diện duy nhất*” của người lao động ở cấp quốc gia trong quan hệ lao động và quan hệ quốc tế về công đoàn. Theo đó, Điều 1 Luật Công đoàn Việt Nam được sửa đổi, bổ sung như sau: “*Công đoàn Việt Nam là tổ chức chính trị - xã hội rộng lớn của giai cấp công nhân và của người lao động, được thành lập trên cơ sở tự nguyện, là thành viên trong hệ thống chính trị do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo, trực thuộc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; đại diện, chăm lo và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng cho đoàn viên công đoàn và người lao động; là đại diện duy nhất của người lao động ở cấp quốc gia trong quan hệ lao động và quan hệ quốc tế về công đoàn; tham gia quản lý nhà nước, quản lý kinh tế - xã hội; tham gia kiểm tra, thanh tra, giám sát hoạt động của cơ quan nhà nước, tổ chức, đơn vị, doanh nghiệp về những vấn đề liên quan đến quyền, nghĩa vụ của người lao động; tuyên truyền, vận động người lao động học tập, nâng cao trình độ, kỹ năng nghề nghiệp, chấp hành pháp luật, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*”.

- Điều chỉnh hệ thống tổ chức Công đoàn để bảo đảm phù hợp với tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp và gắn với đặc thù của tổ chức công đoàn (không theo địa bàn dân cư mà chủ yếu ở đơn vị, doanh nghiệp theo phương châm “ở đâu có người lao động, ở đó có công đoàn”), theo đó, khoản 1 Điều 8 quy định về Hệ thống tổ chức Công đoàn Việt Nam được sửa đổi, bổ sung như sau:

“1. Công đoàn Việt Nam là tổ chức thống nhất gồm các cấp sau đây:

a) Cấp trung ương là Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam;

b) Công đoàn cấp trên cơ sở gồm liên đoàn lao động tỉnh, thành phố (sau đây gọi là liên đoàn lao động cấp tỉnh); công đoàn ngành Trung ương; công đoàn tập đoàn kinh tế, công đoàn tổng công ty trực thuộc Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam và công đoàn cấp trên cơ sở đặc thù do cấp có thẩm quyền cho phép thành lập phù hợp với tổ chức Công đoàn;

c) Công đoàn cấp cơ sở gồm công đoàn cơ sở, nghiệp đoàn cơ sở.”.

- Thực hiện chủ trương kết thúc hoạt động của công đoàn viên chức, công đoàn lực lượng vũ trang theo Nghị quyết số 60-NQ/TW ngày 12/4/2025 của BCH Trung ương Đảng và Kết luận số 157-KL/TW ngày 25/5/2025 của Bộ Chính trị, Luật đã điều chỉnh không còn tổ chức công đoàn trong các cơ quan

nhà nước, các đơn vị sự nghiệp hưởng 100% lương từ ngân sách nhà nước. Đồng thời, tại Luật bổ sung quy định *đơn vị sự nghiệp không hưởng 100% lương từ ngân sách nhà nước* là đối tượng đóng công đoàn phí (do các đơn vị này vẫn có tổ chức công đoàn) và giao Chính phủ quy định cụ thể về đơn vị sự nghiệp không hưởng 100% lương từ ngân sách nhà nước để bảo đảm thống nhất, đồng bộ với các quy định của Chính phủ về đơn vị sự nghiệp theo các mức độ tự chủ về tài chính, bảo đảm công khai, minh bạch về đối tượng đóng kinh phí công đoàn và tạo thuận lợi cho quá trình áp dụng (điểm b, c khoản 1 Điều 29).

- Bổ sung quy định trách nhiệm của Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam trong việc hàng năm báo cáo Ban Thường trực Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam *dự toán và quyết toán tài chính công đoàn của Công đoàn Việt Nam* quy định tại các điểm a, b, d khoản 1 Điều 29 và khoản 2 Điều 31 của Luật Công đoàn nhằm bảo đảm phù hợp với tính chất “trực thuộc” MTTQ Việt Nam, thống nhất giữa các đơn vị dự toán của MTTQ Việt Nam, phù hợp với quy định trách nhiệm của Ban Thường trực Ủy ban MTTQ Việt Nam trong lãnh đạo, chỉ đạo toàn diện về quản lý tài sản, tài chính của cơ quan Trung ương MTTQ Việt Nam tại Quyết định số 304-QĐ/TW (khoản 7 Điều 31).

3. Về sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thanh niên

Tại Điều 3 của Luật đã sửa đổi, bổ sung 02/41 điều của Luật Thanh niên (gồm: khoản 3 Điều 17, khoản 1 Điều 28) với một số nội dung chủ yếu như sau:

- Điều chỉnh chính sách lao động, việc làm đối với thanh niên theo hướng tạo điều kiện cho thanh niên được vay các nguồn vốn ưu đãi để tạo việc làm, phát triển sản xuất, kinh doanh (khoản 3 Điều 17) để thống nhất với Luật Việc làm năm 2025 khi không còn quy định về Quỹ quốc gia về việc làm.

- Cụ thể hóa khoản 2 Điều 9 Hiến pháp năm 2013 (đã được sửa đổi, bổ sung), thống nhất với quy định tại Luật MTTQ Việt Nam về tính chất “trực thuộc” Mặt trận Tổ quốc, Luật khẳng định rõ: “*Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên Việt Nam, trực thuộc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, giữ vai trò nòng cốt trong phong trào thanh niên và tổ chức thanh niên; tổ chức hướng dẫn hoạt động của thiếu niên, nhi đồng, phụ trách Đội Thiếu niên tiền phong Hồ Chí Minh*” (khoản 1 Điều 28).

4. Về sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở

Tại Điều 4 của Luật đã sửa đổi, bổ sung 32/91 điều của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở (gồm: Điều 2, Điều 4, Điều 8, Điều 11, Điều 12, Điều 24, Điều 25, Điều 26, Điều 29, Điều 30, Điều 31, Điều 34, Điều 35, Điều 36, Điều 37, Điều 38, Điều 39, Điều 40, Điều 41, Điều 47, Điều 50, Điều 51, Điều 52, Điều 54, Điều 55, Điều 59, Điều 60, Điều 62, Điều 63, Điều 83, Điều 85, Điều 86) với một số nội dung sửa đổi cơ bản như sau:

- Điều chỉnh các quy định liên quan tới thực hiện dân chủ ở cơ sở theo tổ chức chính quyền địa phương hai cấp (không còn cấp huyện, không còn thị trấn, có đặc khu ở hải đảo) và không còn đội ngũ cán bộ không chuyên trách cấp xã.

- Bãi bỏ các quy định về trách nhiệm của tổ chức Công đoàn, Ban chấp hành công đoàn tại các cơ quan, đơn vị nơi không có tổ chức công đoàn cơ sở để thực hiện chủ trương kết thúc hoạt động của công đoàn trong cơ quan nhà nước, lực lượng vũ trang, đơn vị sự nghiệp hưởng 100% lương từ ngân sách nhà nước.

- Điều chỉnh thẩm quyền và trách nhiệm của Bộ Nội vụ trong tiếp nhận nhiệm vụ quản lý về thực hiện dân chủ trong các tổ chức có sử dụng lao động khi không còn Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội (điểm khoản 2 Điều 83).

5. Về điều khoản chuyển tiếp

Tại đơn vị sự nghiệp không hưởng 100% lương từ ngân sách nhà nước vẫn còn tổ chức công đoàn cơ sở và các tổ chức công đoàn tiếp tục phát huy vai trò, trách nhiệm trong thực hiện dân chủ ở cơ sở và với tổ chức, hoạt động của Ban thanh tra nhân dân tại đơn vị, Luật có quy định chuyển tiếp “*Công đoàn, Ban Chấp hành Công đoàn ở đơn vị sự nghiệp không hưởng 100% lương từ ngân sách nhà nước thì tiếp tục thực hiện quy định tại Chương III của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở số 10/2022/QH15*” (Điều 5).

PHẦN III. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Luật Công đoàn, Luật Thanh niên và Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở số 97/2025/QH15 ngày 27/6/ 2025/QH15 có hiệu lực từ ngày 01/7/2025. Việc ban hành kịp thời các luật sửa đổi, bổ sung nêu trên không chỉ có ý nghĩa pháp lý mà còn mang ý nghĩa chính trị – xã hội sâu sắc, là nền tảng quan trọng để phát huy dân chủ, tăng cường đoàn kết toàn dân và thúc đẩy phát triển đất nước trong giai đoạn mới. Để bảo đảm các quy định của Luật được triển khai có hiệu quả, Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam phối hợp với các cơ quan liên quan khẩn trương thực hiện các nhiệm vụ sau:

1. Xây dựng và ban hành Kế hoạch thi hành Luật.
2. Phối hợp chặt chẽ với các cơ quan trong xây dựng và ban hành văn bản quy định chi tiết các nội dung được giao trong Luật.
3. Tổ chức tuyên truyền, phổ biến rộng rãi các quy định của Luật và các văn bản hướng dẫn triển khai thực hiện đến cán bộ, công chức, viên chức, người lao động, cán bộ, chiến sĩ và mọi tầng lớp Nhân dân./.